

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS SOCIALINĖS PADĖTIES PAGRINDU ATLEIDŽIANT IŠ DARBO KONCERTINĖJE ĮSTAIGOJE VALSTYBINIAME PUČIAMŪJŲ INSTRUMENTŲ OREKSTRE „TRIMITAS“ TYRIMO

2021-05-13 Nr. (21)-SN-32)SP-15
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2021 m. kovo 12 d. gautas pareiškėjo, buvusio koncertinės įstaigos valstybinio pučiamųjų instrumentų orkestro „Trimitas“ (toliau – Įstaiga) vyriausiojo dirigento (toliau – Pareiškėjas) 2021 m. kovo 11 d. skundas dėl galimos diskriminacijos socialinės padėties pagrindu. Skunde rašoma, kad Pareiškėjas prieš metus pajuto nepalankų Įstaigos vadovo (toliau – Vadovas, įstaigos vadovas) elgesį, o 2018 metų rudenį buvo gautas anoniminis laiškas, kuriame buvo skundžiamasi Pareiškėju (skundo turinys nebuvo žinomas).

Pareiškėjo teigimu, 2020 m. vasarą Įstaigoje pradėta reorganizacija ir liepos mėnesį Pareiškėjui buvo pateikta nauja pareigybės instrukcija; 2020 m. rugsėjo 23 d. Vadovas ir jo pavaduotoja surengė orkestro koncertmeisterių susirinkimą, apie kurį Pareiškėjas nebuvo informuotas. Šio susirinkimo metu koncertmeisteriai esą buvo skatinami parengti raštą dėl Pareiškėjo atliekamo darbo trūkumų; minėtas raštas esą buvo parengtas 2020 m. rugsėjo 24 d., bet jam galimai pritarė tik dalis darbuotojų.

Pareiškėjas skundu informavo, kad 2020 m. rugsėjo 25 d. Įstaigos vadovas inicijavo visuotinį darbuotojų susirinkimą, tačiau Pareiškėjas į jį nebuvo pakviestas; 2020 m. rugsėjo mėnesį Pareiškėjas susirgo ir nuo rugsėjo 26 d. gydėsi ligoninėje, tad į organizuotus susirinkimus atvykti negalėjo; sergančiam Pareiškėjui esą skambino Įstaigos vadovas ir teiravosi, ar nesiruošia nutraukti darbo sutarties savo noru.

Pasak Pareiškėjo, Vadovas būsimų programų planus pristatė koncertmeisteriams, bet jų nepristatė vyriausiam dirigentui.

Pareiškėjas nurodė šias aplinkybes: 2020 m. spalio 27 d. jam buvo atsiųstas įspėjimas dėl atleidimo iš darbo remiantis Lietuvos Respublikos darbo kodekso 57 str. 1 d. 1 punktu (kai dėl Įstaigoje vykdomų darbo organizavimo pakeitimų yra naikinamas vyriausiojo dirigento etatas); 2020 m. lapkričio 26 d. Pareiškėjas informavo darbdavį, kad sutinka eiti 2020 m. lapkričio 23 d. pranešimu pasiūlytas laisvas meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigas; 2020 m. lapkričio–gruodžio mėn. elektroniniais laiškais Įstaigos administratorė pateikė kelis prašymus pateikti dokumentus, patvirtinančius Pareiškėjo tinkamumą meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigoms užimti, tačiau, Pareiškėjo teigimu, visi reikalingi jo kvalifikaciją ir išsimokslinimą patvirtinantys dokumentai buvo Įstaigoje esančioje jo asmens byloje, o jis pats fiziškai dėl ligos ir priverstinės izoliacijos dokumentų negalėjo pateikti; Pareiškėjas 2020 m. gruodžio mėnesį gavo pranešimą apie tai, kad jis atleistas iš darbo 2020 m. gruodžio 14 d. dėl reorganizacijos (neatsižvelgus į Pareiškėjo sutikimą užimti meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigas); pasak Pareiškėjo, 2021 m. sausio 21 d. Įstaiga skubos tvarka paskelbė viešą pretendentų atranką meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigoms užimti.

Pareiškėjo įsitikinimu, buvo „reorganizuota“ tik vyriausiojo dirigento pareigybė ir jis vienintelis buvo atleistas iš darbo. Pasak Pareiškėjo, aukštesnę nei jo kvalifikaciją turinčių darbuotojų Įstaigoje nebuvo, todėl jam turėjo būti palikta pirmenybės teisė užimti meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigas. Pareiškėjas taip pat rašė, kad jo buvęs darbdavys Vilniaus teritorinio skyriaus darbo ginčų komisijai paaiškino, jog Pareiškėjas neturi meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigoms reikalingo „aukštojo universitetinio magistro kvalifikacinio laipsnio – dirigavimo orkestrui specializacijos diplomo, taip pat dokumento, patvirtinančio anglų kalbos žinias B2 lygiu, bei dokumento, patvirtinančio gebėjimą dirbti MS Office ir nuotoliniam darbui skirtomis programomis“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta). Pareiškėjas paaiškino, kad 1996 m. įgijo muzikos bakalauro kvalifikaciją (specializacija – pučiamųjų orkestro dirigentas,) 2007 m. įgijo meno srities muzikos magistro kvalifikacinį laipsnį (pagal dabar galiojantį Studijų krypties klasifikatorių tai – menų magistro kvalifikacijos atitikmuo); pasak Pareiškėjo, „2020 metų gruodžio 14 d. VPIO Trimitas nedirbo joks kitas dirigentas, turintis aukštesnę kvalifikaciją ir didesnę pripažinimą nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu, bei galintis pretenduoti į Meno vadovo ir vyriausiojo dirigento pareigas“.

Pareiškėjas prašo Tarnybos suteikti visą galimą pagalbą „šios situacijos kontekste“; nurodyta, kad skunde darbo ginčų komisijai diskriminacijos jis neakcentavo.

2021 m. kovo 26 d. Tarnyboje gautas Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vilniaus darbo ginčų komisijos 2021 m. kovo 15 d. sprendimas darbo byloje Nr. APS-131-756/2021 (toliau – DGK sprendimas), kuriuo nuspręsta: „Pripažinti ieškovo (Pareiškėjo), a. k. <...>, atleidimą iš Koncertinės įstaigos valstybinio pučiamųjų

instrumentų orkestro „Trinitas“, j. a. k. 190755551, pagal Lietuvos Respublikos darbo kodekso 57 str. 1 d. 1 p. neteisėtu, negražinant į darbą. Atsakovo 2020 m. gruodžio 14 d. įsakymą Dėl Pareiškėjo atleidimo iš darbo panaikinti.“

Tyrimo metu atlikti šie veiksmai:

Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 str. 1 ir 2 d., 2021 m. kovo 18 d. raštu Nr. (21)SN-32)S-120 kreipėsi į Įstaigos vadovą ir paprašė per 7 darbo dienas nuo reikalavimo pateikti informaciją gavimo dienos (kaip galima skubiau) pateikti motyvuotus paaiškinimus ir atsakyti į klausimus:

„1. Kada, kieno iniciatyva bei kokiais motyvais vadovaujantis buvo priimtas sprendimas atlikti darbo organizavimo pakeitimus Įstaigoje?

2. Kada bei koku teisės aktu priimtas sprendimas atlikti darbo organizavimo pakeitimus Įstaigoje (prašyčiau pateikti šio dokumento kopiją).

3. Kiek pareigybių Įstaigoje buvo patvirtinta iki darbo organizavimo pakeitimų bei kiek jų buvo patvirtinta įgyvendinus darbo organizavimo pakeitimus? Prašyčiau paaiškinti, kurios konkrečiai pareigybės buvo panaikintos bei kokios buvo įsteigtos naujai? (prašyčiau pateikti atsakymus pagrindžiančių dokumentų kopijas).

4. Kiek bei kokias pareigas užėmę darbuotojai buvo atleisti Įstaigoje 2020 m. – 2021 m. dėl Įstaigoje vykdytų darbo organizavimo pakeitimų?

5. Kodėl Įstaigoje buvo nuspręsta naikinti vyriausiojo orkestro dirigento pareigybę bei įsteigti meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybę (taip nurodyta skunde), tai yra, kodėl nuspręsta sugretinti dvi pareigybes, neįsteigiant atskiros meno vadovo pareigybės? Kas iki darbo organizavimo pakeitimų vykdė meno vadovo funkcijas? Ar buvo atliktas Įstaigoje patvirtintų pareigybių vertinimas, ar buvo analizuojama, kokius finansinius, veiklos efektyvumo bei muzikinio lygio pokyčius gali atnešti vyriausiojo dirigento pareigybės naikinimas ir naujos vyriausiojo dirigento – meno vadovo pareigybės įsteigimas, kokia šios pareigybės paskirtis, jeigu taip, prašyčiau pateikti tai patvirtinančius dokumentus, išvadas ir kt.

6. Kiek, Jūsų nuomone, reikalinga turėti Įstaigoje dirigentų apskritai, kad būtų užtikrintas tinkamas Įstaigai priskirtų funkcijų vykdymas?

7. Prašyčiau pateikti vyriausiojo dirigento (šias funkcijas, pasak Pareiškėjo, vykdė Pareiškėjas) bei vyriausiojo dirigento – meno vadovo pareigybės aprašymus bei paaiškinti, kokiais esminiais reikalavimais, funkcijomis bei kitais aspektais šios pareigybės skiriasi?

8. Prašyčiau informuoti, kokią pareigybę užėmė Pareiškėjas Įstaigoje, koks Pareiškėjo išsilavinimas, kvalifikacija (prašyčiau pateikti tai patvirtinančių dokumentų kopijas), nuo kada ir iki kada Pareiškėjas dirbo Įstaigoje? Prašyčiau pateikti Pareiškėjui adresuoto įspėjimo apie jo užimtos

pareigybės panaikinimą, taip pat numatomą jo atleidimą iš darbo bei įsakymo dėl Pareiškėjo atleidimo iš darbo kopijas.

9. Kodėl, Pareiškėjo teigimu, jam nebuvo leista užimti vyriausiojo dirigento – meno vadovo pareigų, nors, Pareiškėjo įsitikinimu, jo kvalifikacija ir išsilavinimas yra tinkami šioms pareigoms užimti?

10. Ar šiuo metu yra priimtas asmuo vyriausiojo dirigento – meno vadovo pareigoms, jeigu taip, nuo kada ir koks jo išsilavinimas, kvalifikacija ir darbo patirtis šioje srityje? Jeigu asmuo nėra priimtas vyriausiojo dirigento – meno vadovo pareigoms, kada planuojama jį priimti, ar buvo, yra, bus skelbiamas konkursas šioms pareigoms užimti? Kas šiuo metu Įstaigoje vykdo orkestro dirigento funkcijas?

11. Prašyčiau pakomentuoti Pareiškėjo nurodytas aplinkybes dėl esą Jūsų priešiško nusiteikimo Pareiškėjo atžvilgiu bei 2020 m. Pareiškėjui pateikto siūlymo atsistatydinti iš užimamų pareigų?

12. Taip pat prašyčiau pateikti kitus svarbius paaiškinimus, informaciją, susijusius su atliekamu Pareiškėjo skundo dėl diskriminacijos socialinės padėties pagrindu atleidžiant jį iš darbo Įstaigoje tyrimu.“

Tarnybos Teisės grupės vyresnioji patarėja 2021 m. balandžio 19 d. elektroniniu laišku paprašė Pareiškėjo atsakyti į papildomus klausimus, susijusius su atliekamu skundo tyrimu:

„1. Ar 2020 m. karantino metu dirbote nuotoliniu būdu su nuotoliniam darbui skirtomis platformomis, jeigu taip, kokiomis?

2. Ar dirbote kompiuteriu su MS Office programa?

3. Ar teko bendrauti anglų bei kitomis kalbomis su užsienio partneriais?

4. Kokio lygmens yra Jūsų anglų k. žinios ir ar turite šias žinias patvirtinančius dokumentus (jeigu taip, gal galite pateikti jų kopijas)?

5. Ar buvusiam Jūsų darbdaviui buvo žinomas Jūsų anglų k. žinių lygmuo?

6. Ar, Jūsų žiniomis, yra apskūstas darbo ginčų komisijos sprendimas, kuriuo Jūsų atleidimas iš darbo buvo pripažintas neteisėtu?“

Tarnybos Teisės grupės vyresnioji patarėja 2021 m. balandžio 20 d. elektroniniu laišku kreipėsi į Įstaigą ir paprašė informuoti, ar yra apskūstas DGK sprendimas.

Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė, vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 30 str. 1 ir 2 d., 2021 m. gegužės 5 d. raštu Nr. (21)SN-32)S-219 kreipėsi į Įstaigos vadovą ir paprašė per 2 darbo dienas nuo reikalavimo pateikti informaciją gavimo dienos (kaip galima skubiau) informuoti, kada ir koku teisiniu pagrindu Įstaiga nutraukė darbo sutartį su vairuotoju (darbuotojo asmens duomenys gali būti nuasmeninti).

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

Įstaigos vadovas 2021 m. kovo 30 d. raštu Nr. 4R-13 „Dėl informacijos pateikimo“ informavo, kad su Pareiškėjo skundu dėl galimos diskriminacijos socialinės padėties pagrindu nesutinka, ir pateikė paaiškinimus, atsakydamas į lygių galimybių kontrolierės rašte Nr. (21)SN-32)S-120 pateiktus klausimus, ir pridėjo prašytus pateikti dokumentus.

Toliau eilės tvarka pateikiami Įstaigos vadovo atsakymai, atitinkantys pateiktų klausimų eilės tvarką.

1. Įstaigos vadovas paaiškino, kad „2020 m. sausio 28 d. Įstaigos steigėjas, t. y. Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, įpareigojo Įstaigos vadovą per 2020 metus pakeisti Įstaigos struktūrą ir pareigybių sąrašą“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta), o 2020 m. sausio 28 d. Įstaigos vadovo veiklos vertinimo išvados Nr. TT-124 2.1 punkte nurodyta Įstaigos vadovo einamųjų metų veiklos užduotis „Koncertinės įstaigos vidaus valdymo tobulinimo veiksmai“.

2. „Įstaigos vadovas, vykdydamas jo 2020 m. sausio 28 d. veiklos vertinimo išvados Nr. TT-124 2.1 punktą, priėmė sprendimus dėl naujos Įstaigos struktūros schemos ir pareigybių sąrašo:

2.1. „2020 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. 1V-07 „Dėl Koncertinės įstaigos valstybinio pučiamųjų instrumentų orkestro „Trimitas“ struktūros schemos ir pareigybių sąrašo patvirtinimo“ (Priedas Nr. 2)“;

2.2. „2020 m. spalio 26 d. įsakymu Nr. 1V-58 „Dėl Koncertinės įstaigos valstybinio pučiamųjų instrumentų orkestro „Trimitas“ struktūros schemos ir pareigybių sąrašo patvirtinimo“ (Priedas Nr. 3).“

3. Įstaigos vadovas paaiškino, kad iki vykusių struktūros pakeitimų buvo patvirtintos 78-ios pareigybės, įgyvendinus darbo organizavimo pakeitimus – 77-ios; panaikintos „vairuotojo-ekspeditoriaus, vyriausiojo dirigento, vyriausiojo buhalterio, buhalterio-kasininko pareigybės“; naujai įsteigtos „meno vadovo-vyriausiojo dirigento, vadovo patarėjo finansų kontrolei, pardavimų administratoriaus“ pareigybės.

4. Įstaigos vadovo paaiškinimu, „2020 m. – 2021 m. dėl Įstaigoje vykdytų darbo organizavimo pakeitimų buvo atleisti du darbuotojai“: vairuotojas-ekspeditorius ir vyriausiasis dirigentas, du „darbuotojai perkelti į naujas darbo vietas“.

5. Pasak Įstaigos vadovo, „Įstaigoje nuspręsta sugretinti vyriausiojo dirigento ir meno vadovo pareigybę, atsižvelgiant į ekonominius ir darbo pobūdžio specifikos aspektus. Įstaiga yra

nedidelė, todėl neracionalu turėti du atskirus etatus – meno vadovo ir atskirai vyriausiojo dirigento. Taip pat orkestro žanro specifika reikalauja sieti teorinius, organizacinius ir praktinius įgyvendinimo procesus. Tariantis su Įstaigos darbo taryba (Priedas Nr. 4) buvo prieita nuomonės, kad meno vadovo-vyriausiojo dirigento funkcijos turėtų apimti darbo lauką nuo programų parinkimo, suformavimo iki jų galutinio įgyvendinimo, t. y. atlikimo. Tokia praktika vyrauja daugumoje profesionalių koncertinių kolektyvų (pvz., Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras, Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras, KĮ Šiaulių valstybinis kamerinis choras „Polifonija“ ir kt.)“.

Įstaigos vadovas paaiškino, kad „Iki darbo organizavimo pakeitimų Įstaigos meno vadovo funkcijas *de facto* įgyvendino Įstaigos vadovas (rengė kūrybinius planus, pristatymus meno tarybai, komunikavo su užsienio partneriais, sudarinėjo strateginius ir einamuosius planus, net konkretų repeticijų grafiką)“; išaugus vadovo administracinei naštai, siekiant auginti meninę kokybę bei įgyvendinti Įstaigos įstatuose numatytus tikslus, tai yra „aukščiausiu meniniu lygiu kurti, puoselėti, plėtoti profesionalų scenos meną bei būti pagrindiniu Lietuvos pučiamųjų orkestru“, apsispręsta steigti meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybę. Pasak Įstaigos vadovo, „Nauja meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybė reikalinga strateginiam kolektyvo meninės veiklos planavimui bei profesionalaus scenos meno (muzikos) atlikimo krypties formavimui ir įgyvendinimui, Įstaigos meninių programų inicijavimo, kuravimo ir meninės priežiūros veiklai, taip pat orkestro tarptautiškumo plėtrai įgyvendinti, t. y. inicijuoti pasaulinius standartus atitinkančias menines partnerystes, kurios leistų orkestrui dalyvauti prestižiniuose tarptautiniuose profesionalaus meno festivaliuose bei konkursuose. Jai numatytos aktualios Įstaigai funkcijos, kurių nevykdė vyriausiasis dirigentas – meninių partnerių paieška koncertinėms programoms, projektams; tarptautinių profesionaliosios pučiamųjų muzikos konkursų, festivalių monitoringas; pasiūlymų teikimas dėl pasaulinių pučiamųjų orkestrų žanro tendencijų Koncertinės įstaigos vadovui, meno tarybai; orkestro meninės koncertinės veiklos, rezultatų vertinimas, kt.“

6. Įstaigos vadovas paaiškino, kad „Įstaigoje dirigavimo funkcijos yra numatytos 3-ims pareigybėms: meno vadovo-vyriausiojo dirigento, dirigento ir dirigento-aranžuotojo. Toks pareigybių, atliekančių dirigavimo (arba ir dirigavimo) funkcijas, skaičius visada buvo numatytas Įstaigos pareigybių sąraše ir yra tinkamas Įstaigai priskirtų funkcijų vykdymui“.

7. Įstaigos vadovas pateikė orkestro meno vadovo-vyriausiojo dirigento ir orkestro vyriausiojo dirigento pareigybių aprašymus bei šių pareigybių palyginimą, nurodydamas funkcijas, kurios yra priskirtos meno vadovui-vyriausiajam dirigentui, tačiau kurios nebuvo priskirtos vyriausiajam dirigentui (Įstaigos vadovo paaiškinimu, 9 naujos funkcijos priskirtos naujai įsteigta meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybei).

8. Įstaigos vadovas informavo, kad Pareiškėjas Įstaigoje dirbo nuo 1993 m. rugsėjo 13 d. iki 2020 m. gruodžio 14 d.; nuo 1993 m. užėmė artisto-trimitininko pareigas, nuo 2008 m. – dirigento pareigas, o nuo 2009 m. – vyriausiojo dirigento pareigas; „Įstaigos turimi šie Pareiškėjo išsilavinimą patvirtinantys dokumentai: muzikos bakalauro kvalifikacinio laipsnio, triūbos studijų orkestro solisto, kamerinio ansamblio artisto, pedagogo, pučiamųjų orkestro dirigento specializacijų diplomas bei magistro kvalifikacinio laipsnio pedagogikos studijų mokytojo profesinės kvalifikacijos ir atlikimo meno studijų trimito specializacijos atlikėjo kvalifikacijos diplomai“ (išsimokslinimą patvirtinantys dokumentai pateikti).

9. Įstaigos vadovas paaiškino, kad „Pareiškėjui nebuvo leista užimti meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybės, nes Pareiškėjas neatitiko keliamų kvalifikacinių reikalavimų – neturi aukštojo universitetinio magistro kvalifikacinio laipsnio dirigavimo orkestrui specializacijos diplomo, nepateikė dokumento patvirtinančio anglų kalbos žinias B2 lygiu bei dokumento patvirtinančio gebėjimą dirbti MS Office ir nuotoliniam darbui skirtomis programomis“; atkreipiamas dėmesys, kad Pareiškėjo pabaigtose magistro studijų programose – pedagogikos studijų mokytojo profesinės kvalifikacijos ir atlikimo meno studijų trimito specializacijos – iš viso nėra dirigavimo disciplinų“; daroma išvada, kad „minėtosios programos nesuteikia dirigavimo kompetencijų ir kvalifikacijos, todėl negali būti prilygintos magistro studijų dirigavimo specializacijai“.

Įstaigos vadovas paaiškino, kad, keičiant koncertinės veiklos apimtį, strategiją, keliant turinio bei profesinio meistriškumo kriterijus, keliami nauji aukštesni kvalifikaciniai reikalavimai, ir informavo, kad meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybei priskirtų funkcijų didžiąją dalį sudaro administracinės funkcijos, todėl „ypač aktualios yra užsienio kalbos, kompiuterinio raštingumo kompetencijos: meno vadovas anglų kalba pildo paraiškas dalyvauti įvairiose tarptautinėse organizacijose, pvz. stojimo į WASBE (*World Association for Symphonic Bands and Ensembles*) dokumentų rengimas, komunikacija raštu, paraiškos dalyvauti metiniame festivalyje / konferencijoje; taip pat teikia paraiškas dėl finansavimo į tarptautinius fondus – *European Cultural Foundation*, *Nordic Culture Fund*, *EACEA (Education, Audiovisual and Culture Executive Agency)*, *EEA (European Economic Area)*, *Baltic Culture Fund* ir kitas kultūros finansavimo programas; meno vadovas ieško partnerių įvairiuose Europos ir pasaulio šalyse (Švedija, Olandija, Norvegija ir kt.), komunikuoja anglų kalba su būsimais partneriais, atlikėjais, dirigentais, kolektyvais ir pan.“

10. Įstaigos atsakyme Tarnybai rašoma, kad Įstaigoje nuo 2021 m. vasario 17 d. dirba meno vadovas-vyriausiasis dirigentas, kuris yra Švedijos karališkosios muzikos akademijos narys, o jo išsilavinimas – vienpakopis muzikos universitetinis išsilavinimas (1980 m.), dirigavimo orkestrui specializacija; darbo patirtis nuo 1980 m.: „dirigentas, orkestrų meno vadovas, Švedijos ginkluotųjų pajėgų muzikos inspektorius, pedagogas, atlikėjas“.

Pasak Įstaigos vadovo, šiuo metu dirigavimo orkestrui funkcijas Įstaigoje atlieka šių pareigybių darbuotojai: meno vadovas-vyriausiasis dirigentas, dirigentas, dirigentas-aranžuotojas.

11. Įstaigos vadovas jokio priešiško nusistatymo Pareiškėjo atžvilgiu neturi ir tokio elgesio nėra buvę; siūlymo atsistatydinti iš užimamų pareigų, kaip teigia Pareiškėjas, nebuvo.

Įstaigos rašte pažymima, kad Įstaigoje nuo 2017 m. yra patvirtintas Įstaigos lygių galimybių politikos ir jos vykdymo priežiūros priemonių aprašas, kurio 15.7 punkte numatyta kiekvieno darbuotojo teisė teikti skundą, prašymą, pranešimą dėl galimai darbuotojo patirtos tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, nurodymo diskriminuoti lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, narystės politinėje partijoje ar asociacijoje, religijos, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, ketinimo turėti vaiką (vaikų) pagrindu, dėl aplinkybių nesusijusių su darbuotojų dalykinėmis savybėmis (toliau – pranešimas) ir gauti motyvuotą atsakymą ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo pranešimo pateikimo.

„Pareiškėjas teigė nuo 2018 m. jautęs nepalankų jam Įstaigos vadovo elgesį, tačiau tik dėl jam suprantamų priežasčių skundo ar pranešimo dėl galimai patirtos diskriminacijos nei Įstaigai, nei Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai neteikė. Priešingai, minėtu laikotarpiu, buvo gauta nusiskundimų iš Įstaigos darbuotojų dėl Pareiškėjo elgesio“, – paaiškina Įstaigos vadovas 2021 m. kovo 30 d. rašte.

12. Įstaigos vadovas pateikė paaiškinimus dėl Pareiškėjo skundžiamų aplinkybių, kurios esą buvo 2020 metais: tai yra, dėl koncertmeisterių laiško apie Pareiškėjo kompetenciją; 2020 m. spalio 26 d. Įstaigos vadovo pokalbio su Pareiškėjo metu jokio siūlymo atsistatydinti nebuvo, kalbėta apie Pareiškėjo sveikatą, psichologinę savijautą ir galimą nedarbingumo pabaigą; „nieko nepagrįsti Pareiškėjo teiginiai, kad darbo organizavimo pakeitimai Įstaigoje buvo atlikti tik siekiant atleisti Pareiškėją, po to kai neva Pareiškėjas atsisakė atsistatydinti“.

Įstaigos vadovas patikino: „Visiems naikinamas pareigybes užėmusiems darbuotojams buvo taikomi vienodi kriterijai, t. y. išsiųsti įspėjimai dėl atleidimo iš darbo darbdavio iniciatyva be darbuotojo kaltės, pateikti pranešimai apie laisvas pareigybes, prie kurių pridėtas laisvų pareigybių sąrašas, visi apie atleidimą įspėti darbuotojai galėjo rinktis pareigybes, esančias laisvų pareigybių sąrašė“; „Pareiškėjui nebuvo taikomi kiti, nei kitiems įspėtiems darbuotojams, atleidimo procedūros standartai, reikalavimai bei kriterijai.“

Įstaigos rašte Tarnybai atkreipiamas dėmesys, kad: „Įstaigai pateikus laisvų pareigybių sąrašą, o Pareiškėjui sutikus užimti bet kurią iš jų, Įstaiga neturi pareigos perkelti Pareiškėją į laisvą pareigybę. DK 57 straipsnio 2 dalyje darbuotojui suteikta garantija gali būti įgyvendinta tik tuo atveju, jei darbdavys tuo metu apskritai turi ar įspėjimo laikotarpiu atsiranda laisvų darbo vietų; jei esanti

darbo vieta yra tokia, kad darbuotojas joje galėtų būti įdarbintas (perkeltas), t. y. atitinka jo profesiją, specialybę, kvalifikaciją, reikiama atvejais ir sveikatos būklę; jei darbuotojas duoda sutikimą būti perkeltas į kitą darbą pas tą patį darbdavį (Davulis, T. Lietuvos Respublikos darbo kodekso komentaras, p. 225). Aptariama DK komentaro citata aiškiai nurodo, kad perkėlimui į laisvą darbo vietą nepakanka vien tik darbuotojo sutikimo, bet būtina ir antra sąlyga: darbuotojo profesija, specialybė, kvalifikacija, reikiama atvejais ir sveikatos būklė turi atitikti laisvai darbo vietai keliamus reikalavimus.“

Įstaigos vadovas priminė, kad „Pareiškėjo magistro diplomo specializacija yra trimitas, mokytojo kvalifikacija. Įsteigiamai meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybei keliamas reikalavimas turėti magistro diplomą dirigento specializacijos. Pareiškėjo teiginys, kad „2020 metų gruodžio 14 d. VPIO Trimitas nedirbo joks kitas dirigentas, turintis aukštesnę kvalifikaciją ir didesnę pripažinimą nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu, bei galintis pretenduoti į Meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigas“, yra nepagrįstas. Įstaigoje tuo metu dirbo magistro kvalifikacinio laipsnio dirigento specializacijos diplomą bei tarptautinį pripažinimą turintis darbuotojas. Nepaisant to, Įstaiga 2021 m. sausio mėn. surengė viešą atranką meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigoms užimti, kurią laimėjo dar kitas pretendentas“; Pareiškėjas atrankoje nedalyvavo.

Įstaigos vadovas informavo: „Įstaiga elektroniniu laišku kelis kartus (2020-11-30, 2020-12-01, 2020-12-02) paprašė Pareiškėjo atsiųsti dokumentus, įrodančius kvalifikacijos atitikimą meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigoms. 2020 m. gruodžio 1 d. Pareiškėjas atsiuntė elektroniniu paštu atsakymą Įstaigai, kad jokių dokumentų neteiks, nes esą visus dokumentus turi Įstaiga. 2020 m. gruodžio 14 d. Įstaiga elektroniniu laišku informavo Pareiškėją, kad neturi Pareiškėjo aukštojo universitetinio magistro kvalifikacinio laipsnio – dirigavimo orkestrui specializacijos diplomo, dokumento patvirtinančio anglų kalbos žinias B2 lygiu bei dokumento patvirtinančio gebėjimą dirbti MS Office ir nuotoliniam darbui skirtomis programomis. Tačiau Pareiškėjas su Įstaiga nebendradarbiavo ir jokio atsakymo nepateikė. Įstaiga neturėdama dokumentų ar informacijos, pagrindžiančios Pareiškėjo kvalifikacijos atitikimą naujai pareigybei keliamus reikalavimus, vertino, kad Pareiškėjas šių reikalavimų neatitinka.“ Įstaigos rašte paaiškinama, kad Įstaigoje darbuotojai dirba pagal darbo sutartis, todėl nėra pareigos atskirai vertinti naujai įsteigtų ar esamų pareigybių, tačiau buvo svarstomi, analizuojami Įstaigos finansiniai veiklos pokyčiai, efektyvumas, kurie tikėtini panaikinus vyriausiojo dirigento pareigybę ir įsteigus naują meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybę.

Įstaigos vadovas rašte prašė Pareiškėjo skundą pripažinti nepagrįstu.

Pareiškėjas 2020 m. balandžio 20 d. elektroniniu laišku atsakė į Tarnybos 2021 m. balandžio 19 d. elektroniniu laišku pateiktus klausimus ir paaiškino, kad visą karantino laikotarpį nuolat dirbo nuotoliniu būdu, kad tokio pobūdžio funkcijas vykdė ir anksčiau; Pareiškėjas informavo: kadangi dirba su studentais ir nuolat bendrauja su užsienio partneriais, naudojami MOODLE, EDMODO programomis, taip pat naudojami „Google for education, „Microsoft office 365“, „MS Teams“ ir kitais internete naudojamais įrankiais; dirba su „MS Office“ programa.

Pareiškėjas patikslino, kad jau nuo 1993 metų bendrauja ir bendradarbiauja su tarptautiniais muzikos prodiuseriais, impresarijais, kompozitoriais ir atlikėjais iš viso pasaulio; yra parengęs ne vieną dešimtį koncertinių programų su atlikėjais iš JAV, Australijos, Anglijos, Olandijos, Vokietijos, Danijos ir kt.; koncertinių išvykų su orkestru „Trinitas“ metu Pareiškėjas kurį laiką atlikdavo vertėjo ir koordinatoriaus vaidmenį; Pareiškėjas pranešė, kad „Valdau ne tik anglų, bet ir vokiečių, lenkų, rusų ir šiek tiek italų kalbas“; „Anglų kalbą naudoju nuolatos. Jau seniai esu išsilaikęs B2 lygio egzaminus ir turiu tai patvirtinančius sertifikatus“ (pateikta uždarnosios akcinės bedrovės „Viskas lengvai“ 2015 m. birželio 30 d. pažymėjimo Nr. AK02380, kad Pareiškėjas baigė anglų kalbos B2 lygio anglų kalbos kursą ir įvertintas 79 balais iš 100, kopija).

Pareiškėjo teigimu, „Darbdavys ne kartą matė kaip dirbu ir bendrauju su atlikėjais iš užsienio. Kadangi šitą darbą vykdau beveik 30 metų, tai naujai paskirtą darbdavį esu supažindinęs su tarptautiniais impresarijais ir atlikėjais iš užsienio kur ne kartą vykdėme orkestro meninius projektus, gastroles, kūrybines laboratorijas“; Pareiškėjas informavo, kad „Žinių dėl reakcijos į mano laimėtą bylą darbo ginčų komisijoje tikrai neturiu. Darbdavys nesiteikė bendrauti nei iki to, nei po to.“

Įstaigos vadovas 2021 m. gegužės 7 d. raštu Nr. 4R-28 „Dėl informacijos pateikimo“ informavo, kad Įstaigos vairuotojo-ekspeditoriaus darbo sutartis buvo nutraukta 2020 m. birželio 1 d. pagal Darbo kodekso 54 straipsnį,

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

1. Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar Įstaiga, įgyvendindama lygias galimybes, tinkamai įgyvendino Lygių galimybių įstatymo 7 str. 4 punktu nustatytą darbdavio pareigą neatsižvelgiant į lytį, rasę, tautybę, pilietybę, kalbą, kilmę, socialinę padėtį, tikėjimą, įsitikinimus ar pažiūras, amžių, lytinę orientaciją, negalią, etninę priklausomybę, religiją, naudoti vienodus atleidimo iš darbo kriterijus. Kitaip tariant skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar Įstaiga netaikė Pareiškėjui

mažiau palankaus atleidimo iš darbo kriterijaus dėl jo socialinės padėties, nes Pareiškėjas skundu nurodė, kad, jo įsitikinimu, socialinė padėtis lėmė jo atleidimą iš darbo Įstaigoje. Pareiškėjas socialinę padėtį sieja su jo turima kvalifikacija, gebėjimu tinkamai vykdyti vyriausiojo dirigento ir meno vadovo pareigas.

Pažymėtina, kad skundo tyrimo metu Tarnyboje nėra vertinamas darbo sutarties su Pareiškėju nutraukimo teisėtumas vadovaujantis Darbo kodekso nuostatomis, Tarnyboje nevertinama, ar nebuvo pažeistos taikytos procedūros, atleidžiant darbuotoją iš darbą pagal Darbo kodekso 57 str. 1 d. 1 punkto nuostatas, nes lygių galimybių kontrolierius pagal jam suteiktą kompetenciją vertina skundžiamų veiksmų galimą prieštaravimą tik Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo (19 str.) bei Lygių galimybių įstatymo (14 str.) nuostatomis (lygių galimybių kontrolierius pagal suteiktą kompetenciją vykdo šių dviejų nediskriminavimo įstatymo įgyvendinimo priežiūrą).

2. Konstitucijos 29 str. nustatyta, kad įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs. Žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Aiškindamas Konstitucijos 29 str. nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtinę teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų.

Konstitucijos 29 str. įtvirtintos nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kurio paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 str. nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu (1 str. 1 d.).

3. Lygių galimybių įstatymo 2 str. 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ir netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu. Taigi Lygių galimybių įstatyme socialinė padėtis yra įtvirtinta kaip vienas iš draudžiamo diskriminavimo pagrindų. Lygių galimybių įstatymo 2 str. 9 dalyje tiesiogine diskriminacija apibrėžiamas elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau

palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Vadovaujantis Lygių galimybių įstatyme įtvirtinta tiesioginės diskriminacijos apibrėžtimi, būtina pažymėti, kad diskriminacija kildinama iš palyginamųjų asmenų ar jų grupių nevienodo traktavimo, pagrįsto to asmens ar grupės asmenų tam tikrais tapatybės požymiais ar priskirtinomis savybėmis. Pažymėtina, kad Lygių galimybių įstatymo taikymo kontekste diskriminacija yra visada siejama su tam tikru asmens tapatybės požymiu, priskirtina savybe, draudžiamu diskriminavimo pagrindu, įtvirtintu Lygių galimybių įstatyme. Vadovaujantis tiesioginės diskriminacijos apibrėžtimi mažiau palankus elgesys su asmeniu galėjo vykti praeityje, gali vykti esamu laiku ar gali būti situacijos, kai konkretaus palyginamojo asmens tariamu atveju nėra, tačiau galima numanyti, kad mažiau palankus elgesys galėtų būti taikomas hipotetiniam asmeniui, esant panašioms aplinkybėms. Taigi diskriminacijos atvejui identifikuoti ne visais atvejais turi būti palyginamasis asmuo, kuris galbūt būtų vertinamas daugiau palankiai, nes diskriminacinis elgesys gali pasireikšti ir nesant palyginamojo asmens, tačiau numanant, kad hipotetinėje situacijoje su hipotetiniu asmeniu būtų elgiama kitaip nei su vertinamuoju asmeniu.

4. Lygių galimybių įstatymo 7 str. 4 punkte yra nustatyta, kad darbdavys, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo naudoti vienodus atleidimo iš darbo kriterijus, o šios pareigos nevykdymas yra laikomas Lygių galimybių įstatymo pažeidimu (Lygių galimybių įstatymo 10 str.). Taigi Lygių galimybių įstatymo 7 str. 4 punktu yra įtvirtinta imperatyvi darbdavio pareiga taikyti vienodus atleidimo iš darbo kriterijus nepaisant *inter alia* socialinės padėties, kitaip tariant, asmens socialinė padėtis negali būti pagrindu, motyvu, lemiančiu darbo sutarties nutraukimą.

Dėl socialinės padėties apibrėžties

Lygių galimybių įstatymo 2 str. 8 dalyje *socialinė padėtis* apibrėžiama kaip fizinio asmens įgytas išsilavinimas, kvalifikacija ar mokymasis ir studijos mokslo ir studijų institucijose, turima nuosavybė, gaunamos pajamos, teisės aktuose nustatytos valstybės paramos poreikis ir (arba) kiti su asmens finansine (ekonomine) padėtimi susiję veiksniai. Taigi pagal minėtoje Lygių galimybių įstatymo 2 str. 8 dalyje įtvirtintą socialinės padėties apibrėžtį, įgytas išsilavinimas, kvalifikacija yra socialinės padėties apibrėžties sudėtiniai požymiai, kurie kiekvienas atskirai arba kaip keli komponentai, gali būti suprantami kaip socialinė padėtis Lygių galimybių įstatymo taikymo prasme. Pastebėtina, kad pats terminas *kvalifikacija* nėra apibrėžtas Lygių galimybių įstatyme, todėl aiškinant kvalifikacijos terminą vadovaujama Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo nuostatomis. Švietimo įstatymo 2 str. 8 dalyje *kvalifikacija* apibrėžiama kaip Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka pripažįstama asmens turimų kompetencijų arba profesinės patirties ir turimų kompetencijų,

reikalingų tam tikrai veiklai, visuma; 2 str. 7 dalyje *kompetencija* apibrėžiama kaip gebėjimas atlikti tam tikrą veiklą, remiantis įgytų žinių, mokėjimų, įgūdžių, vertybinių nuostatų visuma.

Atkreiptinas dėmesys, kad ne bet kokios kompetencijos ar profesinė patirtis pagal Švietimo įstatymo nuostatas laikytinos kvalifikacija, bet tik tokios kompetencijos ar profesinė patirtis, kurių visuma teisės aktų nustatyta tvarka yra pripažįstama kaip reikalinga atitinkamai veiklai vykdyti ir kurios neturėdamas, tai yra neturėdamas atitinkamos kvalifikacijos, asmuo negalėtų atlikti tam tikro darbo, vykdyti tam tikrų funkcijų. Švietimo įstatymo 13 str. 4 dalimi nustatyta, kad baigus aukštojo mokslo studijų programą įgyjama aukštojo mokslo kvalifikacija, atitinkanti Lietuvos kvalifikacijų sandaroje nustatytą lygį.

5. Dėl naujų pareigybių Įstaigoje įsteigimo

5.1. Įstaigos vadovo paaiškinimu, 2020 m. sausio 28 d. Įstaigos steigėjas Kultūros ministerija įpareigojo Įstaigos vadovą per 2020 metus pakeisti Įstaigos struktūrą ir pareigybių sąrašą (Kultūros ministerijos įpareigojančio pobūdžio dokumentas Tarnybai nebuvo pateiktas), o 2020 m. sausio 28 d. Įstaigos vadovo veiklos vertinimo išvados Nr. TT-124 2.1 punkte, reglamentuojančiame einamųjų metų užduotis (veiklos užduotis), nustatyta viena iš Įstaigos vadovo užduočių – „Koncertinės įstaigos vidaus valdymo tobulinimo veiksmai“ – kurios siektini rezultatai yra: „Įstaigos struktūrinių padalinių nuostatų atnaujinimas, atnaujintos struktūros ir pareigybių sąrašo patvirtinimas“; nustatyti kiekybiniai vertinimo rodikliai: patvirtinti Įstaigos struktūrinių padalinių nuostatai, su Kultūros ministerija suderinta ir patvirtinta atnaujinta struktūra ir pareigybių sąrašas (12 naujų pareigybių). Įstaigos vadovo 2020 m. veiklos vertinimo išvadą pasirašė kultūros viceministrė Gintautė Žemaitytė.

5.2. Įstaigos vadovas paaiškino, kad, vykdydamas jo veiklos vertinimo 2020 m. sausio 28 d. išvados Nr. TT-124 2.1 punkto nuostatas, 2020 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. 1V-07 „Dėl Koncertinės įstaigos valstybinio pučiamųjų instrumentų orkestro „Trimitas“ struktūros schemas ir pareigybių sąrašo patvirtinimo“ patvirtino Įstaigos struktūros schemą ir pareigybių sąrašą; įsakymas įsigaliojo nuo 2020 m. vasario 1 d. Minėtu 2020 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. 1V-07 Įstaigoje patvirtinti 5 struktūriniai padaliniai: „Vadovybė (2 pareigybės), Teisės ir finansų skyrius (5 pareigybės), Aptarnavimo skyrius (11 pareigybių), Koncertų vadybos, rinkodaros ir komunikacijos skyrius (5 pareigybės) bei Orkestras (55 pareigybės), kuriame, yra patvirtintos vyriausiojo dirigento, dirigento stažuotojo ir dirigento, natotekininko, Orkestro inspektoriaus pareigybės bei 50 Orkestro muzikantų pareigybių, kurios priskirtos šioms grupėms: fleitų, obojų, fagotų grupei, klarnetų grupei, saksofonų grupei, tūbų, valtornų grupei, trombonų, eufonijų grupei, trimitų grupei ir mušamųjų-ritmo grupei“. Iš viso Įstaigoje patvirtintos 78 pareigybės.

5.3. 2020 m. spalio 26 d. įsakymu Nr. 1V-58 „Dėl Koncertinės įstaigos valstybinio pučiamųjų instrumentų orkestro „Trimitas“ struktūros schemas ir pareigybių sąrašo patvirtinimo“

Įstaigos vadovas, jo teigimu, vykdydamas jam 2020 m. sausio 28 d. veiklos vertinimo išvados Nr. TT-124 2.1 punkto nuostatas, tai yra to paties punkto, kuriuo vadovaujantis buvo patvirtinta pirmesnė Įstaigos struktūra su 78 pareigybėmis (įsigaliojusi 2020 m. vasario 1 d.), patvirtino kitą naują Įstaigos struktūros schemą ir pareigybių sąrašą, kuris įsigaliojo 2020 m. gruodžio 1 d. ir kuriuo patvirtinti 5 skyriai tais pačiais iki šio įsakymo įsigaliojimo buvusiais pavadinimais; pagal naują 2020 m. spalio 26 d. įsakymu Nr. 1V-58 patvirtintą pareigybių sąrašą Aptarnavimo skyriuje patvirtinta 1 (viena) pareigybe mažiau; orkestre patvirtintos 55 pareigybės, kurių pavadinimai pakeisti, o viena iš jų yra – meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybė; kitų orkestro pareigybių pavadinimai liko nepakitę, tačiau pareigybės nebėra priskiriamos atskiroms grupėms.

5.4. Pagal Tarnybai pateiktą Įstaigos bei šios Įstaigos darbo tarybos posėdžio, vykusio 2020 m. spalio 13 d., posėdžio protokolą Nr. 2R-57 (kopija) sprendina, kad Įstaigos vadovas minėtame posėdyje informavo, jog siūloma naikinti vairuotojo-ekspeditoriaus pareigybę, nes ši pareigybė tapo perteklinė, patvirtinus Įstaigos darbuotojų sąrašą, kuriame nurodyti darbuotojai, galintys patys vairuoti Įstaigos transporto priemonę. Taigi tikėtina, kad ši pareigybė faktiškai tapo perteklinė, todėl jos panaikinimas, manytina, yra pagrįstas ir motyvuotas. Tačiau svarbu pažymėti, kad skundo tyrimo metu pagal pateiktą informaciją buvo nustatyta, jog darbuotojas iš vairuotojo-ekspeditoriaus pareigų buvo atleistas 2020 m. birželio 1 d. pagal Darbo kodekso 54 str. (šalių susitarimu), bet ne pagal Darbo kodekso 57 str. 1 d. 1 punktą, pagal kurį darbo sutartis buvo nutraukta su Pareiškėju, o pats darbo sutarties nutraukimas įvyko iki vykusio pasitarimo dienos ir iki 2020 m. spalio 26 d. įsakymu pradėtos vykdyti reorganizacijos. Taigi vairuotojas-ekspeditorius buvo formaliai atleistas iš darbo šalių susitarimu, ir tai prieštarauja Įstaigos vadovo (Įstaigos 2021 m. kovo 30 d. rašte Nr. 4R-13 Tarnybai) teiginiui, kad „2020 m. – 2021 m. dėl Įstaigoje vykdytų darbo organizavimo pakeitimų buvo atleisti du darbuotojai. Pareigos: vairuotojas-ekspeditorius, vyriausiasis dirigentas“.

Minėtame 2020 m. spalio 13 d. Įstaigos ir Įstaigos darbo tarybos posėdyje Įstaigos vadovas informavo, kad galimi pakeitimai Įstaigoje susiję su buhalterinių funkcijų atlikimu, nes Lietuvoje vyksta buhalterinių paslaugų centralizavimas, tačiau aiškūs ir tikslūs pokyčiai nebuvo pateikti.

Minėtame 2020 m. spalio 13 d. Įstaigos ir Įstaigos darbo tarybos posėdyje Įstaigos vadovas informavo, kad „siekiant aukščiausiu meniniu lygiu puoselėti, kurti ir plėtoti profesionalų meną bei būti pagrindiniu Lietuvos profesionalių pučiamųjų instrumentų orkestru, taip pat atsižvelgiant į Orkestro koncertmeisterių š. m. rugsėjo 24 d. rašte Nr. 3R-289 išsakytą kritiką dėl meninių programų kokybės bei Įstaigoje padidėjusią administracinę naštą dėl vykdomų investicinių projektų yra reikalinga meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybė“; Įstaigos vadovas taip pat informavo, kad šiai pareigybei užimti bus skelbiamas konkursas-atranka, o Įstaigos vadovo pavaduotoja pasiūlė, kad

asmuo meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigoms būtų priimtas pagal terminuotą darbo sutartį; Įstaigos vadovo pasiūlytiems Įstaigos pareigybių sąrašo pakeitimams buvo vieningai pritarta.

Būtina pastebėti, kad orkestro koncertmeisterių 2020 m. rugsėjo 24 d. prašyme (registruotas Įstaigoje Nr. 3R-289), adresuotame Įstaigos vadovui, 7 darbuotojai teikė prašymą paskirti kitą asmenį į vyriausiojo dirigento pareigas dėl šių priežasčių: dabartinis dirigentas (Pareiškėjas) netinkamai parenka repertuarus, dirigento pastabos nesutampa su jo kūno kalba, todėl būna netikslus kūrinių atlikimas, dirigentas nesugeba motyvuoti muzikantų, subjektyviai interpretuojamas muzikantų grojimas, neproduktyviai išnaudojamas repeticijų laikas; 2020 m. rugsėjo 25 d. Įstaigoje vyko slaptas balsavimas dėl pritarimo koncertmeisterių 2020 m. rugsėjo 24 d. prašymui ir iš 41-o balsavusio 32 balsavo „taip“. Tačiau minėtas Įstaigos koncertmeisterių 2020 m. rugsėjo 24 d. prašymas paskirti kitą asmenį į vyriausiojo dirigento pareigas bei prašyme nurodytos esą kaip netinkamos Pareiškėjo savybės, darbo metodai siejasi su vyriausiojo dirigento charakterio savybių, atliekamų funkcijų kritika, subjektyvios nuomonės pareiškimu, kas nebuvo aptariama anksčiau, tai yra iki ketinimų atlikti Įstaigos darbo organizavimo pakitimus, tvirtinti naują struktūrą ir pareigybes. Atkreiptinas dėmesys, kad koncertmeisterių prašymas buvo parašytas jau Pareiškėjui susirgus COVID-19 (2020 m. rugsėjo 24 d. pakilo aukšta temperatūra) liga, o balsavimas dėl kito vyriausiojo dirigento paskyrimo, kad ir kaip būtų keista, vyko 2020 m. rugsėjo 25 d., tai yra Pareiškėjo ligos ir laikino nedarbingumo laikotarpiu (pagal Pareiškėjo pateiktus elektroninius nedarbingumo pažymėjimus, Pareiškėjo laikinas nedarbingumas prasidėjo 2020 m. rugsėjo 25 d. ir tęsėsi iki 2020 m. gruodžio 11 d.).

Skundo tyrimo metu Įstaiga nepateikė duomenų, kad Pareiškėjo veikla anksčiau būtų buvusi vertinama neigiamai, kad Pareiškėjui buvo siūloma arba rekomenduojama tobulinti vykdomų funkcijų kokybę, keisti bendravimo su muzikantais principus; priešingai, pats Pareiškėjas pateikė Tarnybai informaciją, kad kaip atlikėjas Įstaigoje buvo vertinamas labai gerai, yra aukštos kvalifikacijos menininkas, Įstaiga Tarnybai nepateikė informacijos apie neigiamą Pareiškėjo veiklos vertinimą. Todėl Įstaigos ir Įstaigos darbo tarybos 2020 m. spalio 13 d. posėdyje išdėstyta pozicija, kad ketinimas įsteigti meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybę yra inspiruotas, be kita ko, koncertmeisterių 2020 m. rugsėjo 24 d. prašyme išsakytos kritikos, prieštarauja Kultūros ministerijos vadovo veiklos vertinimo išvados 2.1 punkte suformuluotam tikslui (atnaujinti Įstaigos struktūrą ir patvirtinti pareigybių sąrašą), kai net nebuvo tikslo panaikinti vyriausiojo dirigento pareigybę ir atleisti iš darbo Pareiškėją. Tačiau pagal skundo tyrimo metu gautą informaciją sprendžiama, kad Įstaigos ketinimai atleisti iš darbo būtent Pareiškėją jau atsispindi 2020 m. spalio 13 d. Įstaigos ir Įstaigos darbo tarybos posėdžio protokole, kuriame buvo akcentuota būtinybė įsteigti orkestro meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybę, kuri esą buvo reikalinga, be kita ko, aukščiausiu lygiu puoselėti ir kurti profesionalųjį meną, atsiradus daugiau administracinių funkcijų, tačiau Įstaigos vadovo nuoroda

į koncertmeisterių 2020 m. rugsėjo 24 d. rašte Nr. 3R-289 išsakytą kritiką yra tiesiogiai sietina su Pareiškėjo vykdytomis funkcijomis, bet ne poreikiu įsteigti naują pareigybę.

Taigi remiantis 2020 m. spalio 13 d. Įstaigos ir Įstaigos darbo tarybos posėdžio protokole fiksuota informacija darytina išvada, kad Įstaigos vadovas jau 2020 m. spalio 13 d., tai yra dar iki Įstaigos struktūros schemos ir pareigybių sąrašo (pagal kuriuos turėjo būti naikinama vyriausiojo dirigento pareigybė) patvirtinimo 2020 m. spalio 26 d. įsakymu Nr. 1V-58, pateikė siūlymą dėl naujos meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybės įsteigimo, konkurso šioms pareigoms užimti paskelbimo, net nesvarstydamas galimybės įvertinti tuo metu vyriausiojo dirigento pareigas užėmusio Pareiškėjo, 12 metų sėkmingai vykdžiusio pavestas vyriausiojo dirigento funkcijas, gebėjimus, kompetencijas ir kvalifikaciją kartu vykdyti ir meno vadovo funkcijas. Tokie Įstaigos veiksmai rodo išankstinius Įstaigos ketinimus nutraukti su Pareiškėju darbo sutartį, naikinant vyriausiojo dirigento pareigybę ir tikslingai planuojant įsteigti meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybę, formaliai pakeičiant pareigybės aprašyme nustatytus specialiuosius kvalifikacijos reikalavimus (nustatant daugiau administravimo funkcijų, pareikalaujant dokumento, įrodančio muzikos krypties magistro laipsnį ir dirigavimo kvalifikaciją), būtinus meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigoms užimti, ir net nesvarstant galimybės, kad siūlomas naujai įsteigti meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigas užimtų Pareiškėjas. Suprantama, kad Įstaigos administracija, turėdama Pareiškėjo kvalifikaciją patvirtinančius dokumentus, negalėjo nežinoti, kad Pareiškėjas, formaliai neturėdamas įgyto magistro laipsnio (būtent su muzikos kryptimi ir dirigavimo specializacija), negalėtų pretenduoti į naujas meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigas (jeigu atitinka nustatytas aplinkybes).

Atkreiptinas dėmesys, kad Įstaiga savo rašte Tarnybai nepaaiškino, kad Kultūros ministerija įpareigojo Įstaigos vadovą panaikinti vyriausiojo dirigento pareigybę ar pakeisti vyriausiojo dirigento pareigybės aprašymą; taip pat 2020 m. sausio 28 d. Įstaigos vadovo veiklos vertinimo išvados Nr. TT-124 2.1 punkte nėra nurodyta, kad Įstaigos vadovas privalo panaikinti vyriausiojo dirigento pareigybę ir įsteigti naują meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybę.

Abejonių dėl veiksmų nuoseklumo, pagrįstumo ir tikslingumo kelia Įstaigos vadovo veiksmai, kai skirtingomis datomis ir skirtingais įsigaliojimo terminais buvo priimti du įsakymai dėl Įstaigos struktūros schemos ir pareigybių sąrašo patvirtinimo: pirmas – 2020 m. sausio 29 d. įsakymas Nr. 1V-07 (įsigaliojo 2020 m. vasario 1 d.) ir antras – 2020 m. spalio 26 d. įsakymas Nr. 1V-58 (įsigaliojo 2020 m. gruodžio 1 d.); abu šie įsakymai priimti esą vykdant 2020 m. sausio 28 d. Įstaigos vadovo veiklos vertinimo išvados Nr. TT-124 2.1 punkto reikalavimus, tai yra tuo pačiu tikslu ir turint tuos pačius ketinimus, tačiau tik vėlesniu 2020 m. spalio 26 d. įsakymu Nr. 1V-58 nuspręsta vietoje vyriausiojo dirigento pareigybės įsteigti meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybę, kurios įsteigimo tikslingumas ir svarba nėra pagrįsti minėto įsakymo nuostatomis, taip pat nėra žinoma, kaip

šios pareigybės įsteigimas siejasi su Įstaigos vadovo 2020 m. sausio 28 d. veiklos vertinimo išvados Nr. TT-124 2.1 punkte nustatytu siektinu rezultatu – atnaujintos Įstaigos struktūros ir pareigybių sąrašo patvirtinimu. Todėl Įstaigos vadovo 2020 m. sausio 28 d. veiklos vertinimo išvados Nr. TT-124 2.1 punkte nustatyta užduotimi bei siektiniais tikslais negali būti pagrįstai ir įtikinamai motyvuojamas vyriausiojo dirigento pareigybės panaikinimas ir naujos (su papildomu žodžių junginiu „meno vadovas“) vyriausiojo dirigento pareigybės įsteigimas. Be kita ko, atnaujinta Įstaigos struktūra ir pareigybių sąrašu turėtų būti siekiama apibrėžtų tikslų, geresnio valdymo, bet ne formalus pareigybių pavadinimų pakeitimo, suformuojant naujai pareigybei naujus kvalifikacinius reikalavimus. Įstaigos vadovo paaiškinimu, panaikintos „vairuotojo-ekspeditoriaus, vyriausiojo dirigento, vyriausiojo buhalterio, buhalterio-kasininko pareigybės“; įsteigtos naujos: „meno vadovo-vyriausiojo dirigento“, „vadovo patarėjo finansų kontrolei“, „pardavimų administratoriaus“ pareigybės; 2020–2021 metais dėl Įstaigoje vykdytų darbo organizavimo pakeitimų buvo atleisti du darbuotojai: „vairuotojas-ekspeditorius ir vyriausiasis dirigentas, du darbuotojai perkelti į naujas darbo vietas“; vietoj 78 pareigybių patvirtintos 77 pareigybės.

Taigi darytina išvada, kad, atnaujinus Įstaigos struktūrą bei patvirtinus pareigybių sąrašą, paaiškėjo, kad vyriausiojo dirigento pareigybė tapo pertekline dėl darbo organizavimo pakeitimų, ir su šias pareigas užėmusiu Pareiškėju buvo nutraukta darbo sutartis pagal Darbo kodekso 57 str. 1 d. 1 p.; Įstaigos vadovo teigimu, dėl darbo organizavimo pakeitimų iš darbo buvo atleistas ir vairuotojas-ekspeditorius.

Tačiau svarbu pažymėti, kad, išanalizavus Tarnybai pateiktą informaciją, paaiškėjo, jog vienintelis Pareiškėjas buvo atleistas iš darbo Įstaigoje dėl darbo organizavimo pakeitimų, vairuotojas-ekspeditorius buvo atleistas iš darbo šalių susitarimu 2020 m. birželio 1 d. – iki Įstaigos darbo organizavimo pakeitimų pradžios.

6. Dėl įsteigtos meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybės ir buvusios vyriausiojo dirigento pareigybės aprašymų

6.1. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad orkestro vyriausiojo dirigento (struktūrinio padalinio vadovo; pareigybės lygis – A) pareigybės aprašymas patvirtintas 2020 m. sausio 29 d. Įstaigos vadovo įsakymu Nr. IV-08; vienas iš specialiųjų reikalavimų nustatytas 2.1 punktu – „turėti aukštąjį universitetinį meno studijų srities muzikos krypties išsilavinimą; turėti ne mažesnę kaip 3 metų dirigavimo darbo patirtį“, o 3 punktu reglamentuotos vyriausiojo dirigento funkcijos: „diriguoja orkestrui, kuria, rengia naujas ir atnaujina orkestro programas, bendradarbiauja su grupių koncertmeisteriais, dalyvauja Įstaigos bendrose orkestro repeticijose, koncertuose, renginiuose, renka informaciją apie orkestro instrumentų ir papildomų aksesuarų poreikį bei perduoda ją atsakingam asmeniui“, vykdo kitus pavedimus, kad būtų pasiekti Įstaigos tikslai.

6.2. Naujai įsteigtos orkestro meno vadovo-vyriausiojo dirigento (struktūrinio padalinio vadovo; pareigybės lygis – A) pareigybės aprašymas patvirtintas 2020 m. lapkričio 6 d. Įstaigos vadovo įsakymu Nr. IV-63; šiuo pareigybės aprašymu jau nustatyti kitokie nei vyriausiojo dirigento pareigybės aprašyme buvę specialieji kvalifikaciniai reikalavimai, tai yra, 3.1 punktu nustatyta „turėti aukštąjį universitetinį magistro kvalifikacijos laipsnio meno studijų srities muzikos krypties išsilavinimą, dirigavimo orkestrui specializaciją“, „turėti ne mažesnę nei 2 metų vadovavimo kolektyvui / atlikėjams darbo patirtį“ (3.2 p.), „turėti ne mažesnę nei 5 metų dirigavimo orkestrams darbo patirtį“ (3.3 p.), taip pat nustatyti kiti reikalavimai, susiję su administravimo funkcijų vykdymu: „mokėti anglų kalbą įgudusio vartotojo lygmens B2 lygio pagal Bendrųjų Europos kalbų metmenų kalbos mokėjimo lygių sistemą“ (3.6 p.), „mokėti dirbti su MS Office programiniu paketu, nuotoliniam darbui skirtomis programomis“ (3.8 p.).

Įstaigos vadovas Tarnybai paaiškino, kad meno vadovui-vyriausiajam dirigentui priskirtos naujos funkcijos, kurių nevykdė vyriausiasis dirigentas, tai yra šias pareigas užimsiantis asmuo „formuoja orkestro kūrybinės veiklos kryptis ir jų įgyvendinimo koncepciją; rengia ir sudaro metinius ir perspektyvinius meninių programų planus ir juos pateikia derinimui Koncertinės įstaigos vadovui, meno tarybai; atlieka tarptautinių profesionaliosios pučiamųjų muzikos konkursų, festivalių monitoringą, seka pasaulines pučiamųjų orkestrų žanro tendencijas ir teikia pasiūlymus Koncertinės įstaigos vadovui, meno tarybai; analizuoja orkestro meninę koncertinę veiklą, vertina rezultatus pagal poreikį dalyvauja vykdant naujų orkestro narių atranką ir priėmimą, kvalifikacijos vertinimą; vykdo meninių partnerių paiešką koncertinėms programoms, projektams; teikia siūlymus Koncertinės įstaigos vadovui dėl orkestro atlikėjų skatinimo; kelia kvalifikaciją, domisi darbo naujovėmis, bendradarbiauja ir palaiko ryšius su Lietuvos bei užsienio kolegoms sudaro repeticijų planus kelia Koncertinės įstaigos meninį lygį, ugdo orkestro atlikėjų tarpusavio bendravimo ir sceninę kultūrą“.

6.3. Įvertinus orkestro meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybės aprašyme numatytų funkcijų turinį galima pastebėti, kad didžioji dauguma šių funkcijų yra administracinio pobūdžio, kas, be kita ko, atspindėjo ir vyriausiojo dirigento pareigybės aprašyme, kuriame iš 9 (devynių) nustatytų funkcijų galima teigti net 7 (septynias) buvus administracinio pobūdžio, tik dirigavimas ir dalyvavimas orkestro repeticijose labiau atspindi dirigento, kaip muzikos srities specialisto, profesinių įgūdžių realizavimą. Pažymėtina, kad pats Įstaigos vadovas Tarnybai paaiškino, jog, keičiant koncertinės veiklos apimtį, strategiją, keliant turinio bei profesinio meistriškumo kriterijus, keliami nauji aukštesni kvalifikaciniai reikalavimai, bei informavo, kad meno vadovo-vyriausiojo dirigento didžiąją veiklos dalį sudaro administracinės funkcijos, todėl „ypač aktualios yra užsienio kalbos, kompiuterinio raštingumo kompetencijos“.

Tačiau, vertinant meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybės aprašymo 3.1 punktu įtvirtintą naują reikalavimą „turėti aukštąjį universitetinį magistro kvalifikacijos laipsnio meno studijų srities muzikos krypties išsilavinimą, dirigavimo orkestrui specializaciją“, kyla pagrįsta abejonė dėl šio kvalifikacinio reikalavimo, nesusijusio su administravimo funkcijų vykdymu, pagrįstumo, proporcingumo ir reikalingumo pareigybės aprašyme nustatytoms funkcijoms vykdyti. Įstaigos vadovas pats pažymėjo, kad meno vadovo-vyriausiojo dirigento didžiąją pareigybės aprašyme numatytų funkcijų dalį sudaro administracinės funkcijos, ir tai akivaizdžiai patvirtina pareigybės aprašyme nustatytų šio pobūdžio funkcijų kiekis, tačiau, nepaisant fokusavimosi į geresnį orkestro administravimą, tarytum dirbtinai sukuriamas reikalavimas turėti magistro kvalifikacijos laipsnio meno studijų srities muzikos krypties išsilavinimą, dirigavimo orkestrui specializaciją, kurio formaliai Pareiškėjas neturėjo, o Įstaigai ši faktinė aplinkybė neabejotinai buvo žinoma; taip pat abejonių nekelia ir aplinkybė, kad Įstaigai buvo žinomi Pareiškėjo kvalifikaciniai gebėjimai vykdyti meno vadovo funkcijas, kartu atliekant administravimo funkcijas.

Tačiau, nustatant meno vadovui-vyriausiajam dirigentui būtinus specialiuosius reikalavimus, šiek tiek dirbtinai ir logiškai nepagrįstai buvo įtvirtintas reikalavimas pretendentui turėti *magistro kvalifikacinį laipsnį* su būtina dirigavimo orkestrui specializacija, kurio formaliai neturėjo Pareiškėjas, nors daugiau nei 10 metų faktiškai vykdė dirigavimo orkestrui funkcijas ir niekada nebuvo įvertintas neigiamai, nesulaukė darbdavio priekaištų dėl netinkamo pareigų atlikimo. Todėl, vertinant meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybei nustatyto reikalavimo „turėti aukštąjį universitetinį magistro kvalifikacijos laipsnio meno studijų srities muzikos krypties išsilavinimą, dirigavimo orkestrui specializaciją“ pagrįstumą, kyla abejonių dėl šio reikalavimo tikrumo ir reikalingumo, o žinant, kad Pareiškėjas neturi reikalingo dirigavimo orkestrui specializacijos magistro laipsnio, šis reikalavimas vertintinas kaip labiau fiktyvus, dirbtinis, siekiant apriboti Pareiškėjo galimybes užimti meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigas.

Pažymėtina, kad skundo tyrimo metu nenustatyta, o Įstaiga nepateikė informacijos, kad orkestro dirigento pareigybės reikalavimai bei priskirtinos funkcijos yra pagrįsti Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatomis, kuriomis būtų privalu vadovautis nustatant šios pareigybės specialiuosius reikalavimus ir funkcijas. Todėl darytina išvada, kad vyriausiojo dirigento pareigybės aprašymo patvirtinimas bei šiai pareigybei nustatytų reikalavimų ir funkcijų reglamentavimas yra institucijos, įstaigos, kurioje yra įsteigtas orkestras, prerogatyva.

6.4. *Dėl Pareiškėjo įgyto muzikinės krypties išsilavinimo.* Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas yra įgijęs šį išsilavinimą: baigė muzikologijos krypties triūbos studijų, orkestro solisto, kamerinio ansamblio artisto, pedagogo, pučiamųjų orkestro dirigento specializacijų programą ir įgijo muzikos bakalauro kvalifikacinį laipsnį (1996 m.); Pareiškėjas taip pat baigė muzikos pedagogikos

(specializacija – trimitas) studijų programą ir įgijo muzikos magistro kvalifikacinį laipsnį bei mokytojo profesinę kvalifikaciją (2007 m.), 2007 m. baigė atlikimo meno (specializacija – trimitas) studijų programą ir įgijo muzikos magistro kvalifikacinį laipsnį bei atlikėjo profesinę kvalifikaciją (2007 m.) (įgytą kvalifikaciją patvirtinantys dokumentai (kopijos) Tarnybai yra pateikti).

6.5. *Dėl profesinės kvalifikacijos įgijimo.* Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 52 str. „Studijų sistemos sandara ir aukštojo mokslo kvalifikacijos“ 1 dalyje yra reglamentuota studijų sistemos sandara (pakopinės ir profesinės studijos), o 52 str. 5 dalimi nustatyta: „Asmenims, baigusiems antrosios pakopos studijas, suteikiamas magistro kvalifikacinis laipsnis, suteikiantis teisę užsiimti profesine veikla ir (arba) tęsti studijas doktorantūroje; studijas magistro kvalifikaciniam laipsniui įgyti gali vykdyti universitetai.“

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr. 535 „Dėl Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašo patvirtinimo“ 1 punktu, patvirtintas Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašas (toliau – Aprašas), kuriuo nustatoma Lietuvos Respublikos kvalifikacijų, grindžiamų asmens veiklai reikalingomis kompetencijomis, lygių sistema. Aprašo II skyriaus 10 punktu nustatyta, kad VII lygio kvalifikacijos įgyjamos, baigus antrosios pakopos, vientisųjų studijų arba profesinių studijų programas, ir (arba) iš profesinės veiklos patirties, ir (arba) mokantis savarankiškai. Aprašo priedo „Lietuvos kvalifikacijų sandaros lygių aprašai“ apibūdinama VII lygio kvalifikacija: „Kvalifikacija skirta sudėtingai veiklai, susidedančiai iš įvairių tarpusavyje susijusių uždavinių, kurie gali apimti keleto giminingų profesinių veiklų sritis. Todėl veiklai atlikti reikia ekspertinio naujausių žinių profesinės veiklos ir jai artimose ar giminingose srityse vertinimo ir pritaikymo, naujų faktų atradimo atliekant taikomuosius profesinės veiklos tyrimus, kūrybiško teorinių žinių ir naujausių mokslinių tyrimų rezultatų taikymo. Veikla atliekama, savarankiškai nustatant atitinkamos veiklos srities uždavinius, priimant savarankiškus sprendimus, orientuotus į veiklos tobulinimą ir gerinimą. Veiklai būdingas vadovavimas kitų darbuotojų veiklai. Todėl šio lygio kvalifikacijos apima gebėjimus savarankiškai atlikti taikomojo pobūdžio tyrimus, teikti konsultacijas veiklos srityje, koordinuoti projektus, orientuotus į kitų žmonių kvalifikacijos tobulinimą ir inovacijų diegimą, analizuoti veiklos rezultatus ir juos pristatyti. Dėl žinių, technologijų, darbo organizavimo įvairiose veiklų srityse pažangos šio lygio veikla ir jos aplinka intensyviai kinta, pokyčiai sunkiai prognozuojami, veiklą sudaro nuolat kintantys uždavinių deriniai. Todėl veiklos kaitai reikia gebėjimo priimti inovatyvius sprendimus, pagrįstus tyrimų rezultatais, įvertinti alternatyvius sprendimo variantus ir galimas socialines ir etines veiklos pasekmes.“

Todėl, vadovaujantis Mokslo ir studijų įstatymo, Aprašo nuostatomis, darytina išvada, kad VII lygio kvalifikacija, kuriai priskirtinas orkestro meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybės aprašyme kaip specialusis reikalavimas nustatytas meno studijų srities muzikos krypties dirigavimo

orkestrui specializacijos magistro kvalifikacijos laipsnis, gali būti įgyjama tiek baigus antrosios pakopos, vientisųjų studijų arba profesinių studijų programas, tiek iš profesinės veiklos patirties ir (arba) mokantis savarankiškai. Tad neabejotinai aišku ir neginčijama, kad Pareiškėjas, nuo 2008 m. vykdydamas dirigento, o nuo 2009 m. – vyriausiojo dirigento pareigas, įgijo reikalingą dirigavimo orkestrui specializaciją ir ši jo patirtis faktiškai gali būti prilyginta reikalaujamam muzikos srities magistro kvalifikaciniam laipsniui su dirigavimo orkestrui specializacija. Pareiškėjo skunde nurodyti pasiekimai, veikla, įvertinimai ir muzikinės dirigavimo orkestrui veiklos pripažinimas suponuoja išvadą, kad ilgesnė nei 10-ies metų profesinės veiklos patirtis leido vystyti dirigavimo profesionaliam orkestrui įgūdžius ir įgyti reikalingą profesinę kvalifikaciją bei tęsti dirigavimo veiklą meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigose.

6.6. Aptariant kitus meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybei nustatytus reikalavimus, kurie sietini su administravimo funkcijų vykdymu, pažymėtina, kad Pareiškėjas Tarnybai 2021 m. balandžio 20 d. elektroniniu laišku paaiškino, jog tiek prieš karantiną, tiek karantino metu dirbo nuotoliniu būdu, naudojasi MOODLE, EDMODO programomis, taip pat naudojasi „Google for Education“, „Microsoft Office 365“, „MS Teams“ ir kitais internete naudojamais įrankiais; dirba su „MS Office“ programa. Todėl nėra pagrindo teigti, kad darbdavys nežinojo apie Pareiškėjo gebėjimus dirbti įvairiomis interneto programomis bei naudotis nuotolinio darbo platformomis, kuriomis naudotis privalo mokėti meno vadovas-vyriausiasis dirigentas. Pareiškėjas Tarnybai pranešė, kad jau nuo 1993 metų bendrauja ir bendradarbiauja su tarptautiniais muzikos prodiuseriais, impresarijais, kompozitoriais ir atlikėjais iš viso pasaulio; yra parengęs ne vieną dešimtį koncertinių programų su atlikėjais iš įvairių pasaulio valstybių; koncertinių išvykų su orkestru „Trinitas“ metu atlikdavo vertėjo ir koordinatoriaus pareigas; pranešė, kad kalba ne tik anglų, bet ir vokiečių, lenkų, rusų ir šiek tiek italų kalbomis; Pareiškėjas paaiškino, kad yra išlaikęs B2 lygio egzaminus [pateiktas uždarnosios akcinės bedrovės „Viskas lengvai“ 2015 m. birželio 30 d. pažymėjimas Nr. AK02380 (kopija)].

Dėl pirmiau išvardintų priežasčių būtų sunku patikėti, kad darbdavys nežinojo apie Pareiškėjo gebėjimus kalbėti, susirašinėti anglų kalba, juolab kad Pareiškėjas Įstaigoje dirbo nuo 1993 m. rugsėjo 13 d. (Įstaigos vadovo paaiškinimu), vėliau užėmė dirigento, vyriausiojo dirigento pareigas, bendravo su užsienio partneriais, vykdė pavestas administravimo funkcijas, kurios buvo priskirtos Pareiškėjui vyriausiojo dirigento pareigybės aprašymu ir apie kurių faktinį vykdymą negalėjo nežinoti Pareiškėjo darbdavys.

Pareiškėjo teigimu, „Darbdavys nekartą matė kaip dirbu ir bendrauju su atlikėjais iš užsienio. Kadangi šitą darbą vykdau beveik 30 metų, tai naujai paskirtą darbdavį esu supažindinęs su tarptautiniais impresarijais ir atlikėjais iš užsienio kur nekartą vykdėme orkestro meninius projektus, gastroles, kūrybines laboratorijas“. Pareiškėjas turėjo darbdavio reikalaujamą anglų kalbos žinias B2

lygmeniu įrodantį pažymėjimą (kas laikytina formaliu meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybės aprašymo 3.6 punkte įtvirtintu reikalavimu), kurio Pareiškėjas dėl savo ligos negalėjo nustatyti laiku pateikti darbdaviui, be kita ko, Pareiškėjas pranešė, kad jo visi kvalifikaciją bei išsimokslinimą patvirtinantys dokumentai buvo saugomi Įstaigoje jo asmens byloje.

7. *Dėl atleidimo procedūros.* Skundo tyrimo metu nustatyta, kad 2020 m. spalio 27 d. Pareiškėjui įteiktas įspėjimas dėl atleidimo iš darbo darbdavio iniciatyva be darbuotojo kaltės. 2020 m. lapkričio 19 d. Įstaiga nusiuntė Pareiškėjui pranešimą apie laisvas pareigybes, prie kurio pridėjo laisvų pareigybių sąrašą. Pareiškėjui paprašius, Įstaiga atsiuntė meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybės aprašymą. 2020 m. lapkričio 26 d. Pareiškėjas atsiuntė Įstaigai atsakymą, informuodamas, kad sutinka eiti 2020 m. lapkričio 19 d. pranešimu pasiūlytas laisvas meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigas.

2020 m. gruodžio 14 d. Pareiškėjas buvo atleistas iš darbo pagal Darbo kodekso 57 str. 1 d. 1 punktą. Su Pareiškėju atleidimo iš darbo dieną buvo galutinai atsiskaityta.

Įstaigos vadovo paaiškinimu Tarnybai, „Įstaigos turimo Pareiškėjo magistro diplomo specializacija yra trimitas, mokytojo kvalifikacija. Įsteigiamai meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybei keliamas reikalavimas turėti magistro diplomą dirigento specializacijos“; Įstaiga (2020-11-30, 2020-12-01, 2020-12-02) elektroniniais laiškais kreipėsi į Pareiškėją, prašydama pateikti dokumentus, įrodančius kvalifikacijos atitikimą meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigoms, tačiau Pareiškėjas Įstaigai dokumentų esą nepateikė; paaiškiniame Tarnybai Įstaigos vadovas rašė, kad neturi Pareiškėjo aukštojo universitetinio magistro kvalifikacinio laipsnio – dirigavimo orkestrui specializacijos diplomo, dokumento patvirtinančio anglų kalbos žinias B2 lygiu, bei dokumento, patvirtinančio gebėjimą dirbti „MS Office“ ir nuotoliniam darbui skirtomis programomis.

Tačiau Pareiškėjas savo skunde rašė, kad jis nuo 2020 m. rugsėjo 25 d. iki 2020 m. gruodžio 11 d. buvo laikinai nedarbingas, nes buvo gydomas nuo COVID-19 ligos, todėl pažymėjo, kad turėjo teisę ligos metu (laikinojo nedarbingumo metu) nebendrauti su darbdaviu ir neatsakyti į jo siunčiamus paklausimus dėl kvalifikaciją įrodančių dokumentų, laisvų pareigybių pasirinkimo galimybių. Kartu Pareiškėjas patikino, kad Įstaigoje yra saugomi visi jo kvalifikaciją ir išsimokslinimą įrodantys dokumentai, tad dokumentų reikalavimas buvo labiau formalus. Kita vertus, kritiškai vertintinas darbdavio komunikavimas su sergančiu darbuotoju darbo klausimais jo laikino nedarbingumo laikotarpiu, kas gali būti traktuojama kaip darbas ligos metu.

8. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad, nors Pareiškėjas buvo atleistas iš darbo 2020 m. gruodžio 14 d. pagal Darbo kodekso 57 str. 1 d. 1 p., tai yra kai darbuotojo atliekama darbo funkcija darbdaviui tampa pertekline dėl darbo organizavimo pakeitimų ar kitų priežasčių, susijusių su

darbdavio veikla, tačiau, remiantis skundo tyrimo metu nustatytais aplinkybėmis, iš esmės vyriausiojo dirigento funkcija perteklinė netapo, nes faktiškai buvo įsteigta analogiška orkestro meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybė, kuriai nustatyti formalūs kvalifikaciniai reikalavimai, o vieno iš jų – turėti meno studijų srities muzikos krypties dirigavimo orkestrui specializacijos magistro kvalifikacijos laipsnį – esą formaliai neatitiko Pareiškėjas. Tačiau faktiškai Pareiškėjas atitiko meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybės aprašyme nustatytus kvalifikacinius reikalavimus, turėjo ilgametę dirigavimo orkestrui profesinę patirtį, taip pat turėjo nustatyto lygmens reikalingus anglų kalbos bei darbo kompiuteriu įgūdžius, todėl sėkmingai vykdė bei galėjo vykdyti meno vadovo-vyriausiojo dirigento funkcijas, kurių apibūdinimas tik formaliais sakinių junginiais (forma), bet ne turiniu skyrėsi nuo jau vykdytų vyriausiojo dirigento funkcijų apibrėžimo.

Vienas ir pats svarbiausias kvalifikacinis reikalavimas, nustatytas meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybės aprašyme, yra turėti universitetinį magistro kvalifikacinį laipsnį – dirigavimo orkestrui specializaciją, kurio formaliai Pareiškėjas neturėjo, bet, atsižvelgiant į jo profesinę patirtį, įgytą per daugiau nei 10 metų vykdant vyriausiojo dirigento funkcijas, šį magistro kvalifikacinį laipsnį su dirigavimo orkestrui specializacija, konstatuotina, Pareiškėjas įgijo (jau turėdamas muzikos bakalauro kvalifikacinį laipsnį pagal muzikologijos krypties triūbos studijų, orkestro solisto, kamerinio ansamblio artisto, pedagogo, pučiamųjų orkestro dirigento specializacijų programą). Todėl pirmiau nurodytas formalus kvalifikacinis reikalavimas meno vadovui-vyriausiajam dirigentui – turėti muzikinį dirigavimo orkestrui specializacijos magistro kvalifikacinį laipsnį – vertintinas kaip labiau dirbtinis, nemotyvuotas, tiesiogiai ir nedviprasmiškai nepalankus būtent Pareiškėjui.

Akivaizdu, kad meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybė Įstaigai yra reikalinga, nes jau nuo 2021 m. vasario 17 d. Įstaigoje meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigoms priimtas Švedijos karališkosios muzikos akademijos narys, kurio išsilavinimas – vienpakopis muzikos universitetinis išsilavinimas (1980 m.), dirigavimo orkestrui specializacija. Tačiau Įstaiga nepateikė informacijos (pagrindžiant dokumentais) apie naujojo Įstaigos meno vadovo-vyriausiojo dirigento atitikimą nustatytiems kvalifikaciniams reikalavimams, susijusiems su administravimo funkcijų, kurių yra didžioji dalis, vykdymu. Naujo Įstaigos meno vadovo-vyriausiojo dirigento paskyrimas tik patvirtina aplinkybę, kad vyriausiojo dirigento pareigybė netapo perteklinė, buvo pakeisti ir papildyti nustatyti specialieji reikalavimai, kuriuos faktiškai atitiko Pareiškėjas, nustatytos naujos funkcijos, kurios iš esmės (tik įvardintos kitokiais žodžių junginiais) atspindėjo vyriausiojo dirigento pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas ir kurias sėkmingai daugiau nei 10 metų vykdė Pareiškėjas.

9. Dėl įrodinėjimo pareigos ir prima facie aplinkybių tiriant galimos diskriminacijos atvejus

Atkreiptinas dėmesys, kad Lygių galimybių įstatymo 4 str. nustatyta, jog teismuose ar kitose kompetentingose institucijose nagrinėjant fizinių, juridinių asmenų, kitų organizacijų ir jų padalinių

skundus, pareiškimus, prašymus, pranešimus ar ieškinius dėl diskriminacijos lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, pareiškėjui nurodžius aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos buvimo, preziumuojama, kad tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos, priekabiavimo ar nurodymo diskriminuoti faktas buvo. Skundžiamas asmuo turi įrodyti, kad lygių galimybių principas nebuvo pažeistas.

Taigi pareiškėjas turi nurodyti faktus, kurie pagrįstų skirtingų sąlygų sudarymą, kurias jis patyrė tiesiogiai arba kurios turėjo įtakos pareiškėjui netiesiogiai, pablogindamos jo padėtį atitinkamu draudžiamo diskriminavimo pagrindu. Skundų dėl diskriminacijos tyrimo atvejais pareiškėjas privalo nurodyti aptartas *prima facie* (lot. iš pirmo žvilgsnio) aplinkybes. Gavus pareiškėjo duomenis sprendžiama, ar jie yra pakankami, kad remiantis pareiškėjo pozicija būtų galima atlikti skundo tyrimą iš esmės.

Vilniaus apygardos administracinis teismas konstatavo¹, jog *prima facie* aplinkybės reiškia, kad ieškovas teismui turi pateikti tokias faktines aplinkybes, kurios leistų daryti prielaidą, jog ieškovas buvo diskriminuojamas. Asmeniui nurodančiam *prima facie* aplinkybes reikia pateikti tokius duomenis:

- kad ieškovas priklauso tam tikrai įstatymų ginamai grupei, t. y., nurodyti, kad priklauso tam tikrai lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės ar religijos grupei;

- nurodyti, kokiuose santykiuose ieškovas buvo su atsakovu, kai patyrė galimai diskriminacinį poveikį – darbo, viešųjų paslaugų ir pan.;

- informuoti, kad buvo nepalankaus atsakovo poveikio subjektas ir kaip tas nepalankus poveikis ieškovo atžvilgiu pasireiškia;

- pateikti faktines aplinkybes, kad atsakovas panašioje situacijoje su kitais asmenimis, nepriklausančiais ginamųjų grupei, elgėsi palankiau nei su ieškovu.

Tyrimo metu Įstaiga nepateikė pagrįstų paaiškinimų, įrodymų, teisiškai paneigiančių Pareiškėjo skundžiamą aplinkybę, kad atleidžiant jį iš darbo Įstaigoje buvo taikytas mažiau palankus atleidimo iš darbo kriterijus būtent dėl jo socialinės padėties, kuri suprantama kaip jo turimas muzikos bakalauro kvalifikacinis laipsnis pagal muzikologijos krypties triūbos studijų, orkestro solisto, kamerinio ansamblio artisto, pedagogo, pučiamųjų orkestro dirigento specializacijų programą, kas formaliai buvo laikoma kliūtimi, užkertančia kelią užimti meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigas, kurioms buvo nustatytas labiau fiktyvus nei objektyvus ir pagrįstas reikalavimas, be visų

---

¹ Vilniaus apygardos administracinio teismo 2018 m. liepos 19 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I-2531-643/2018.

kitų reikalavimų, turėti dirigavimo orkestrui specializacijos magistro kvalifikacinį laipsnį. Darbdavys nepateikė pagrįstų duomenų, leidžiančių daryti prielaidą, kad Įstaigoje vykdytas darbo organizavimo pakeitimas buvo realus ir kad būtent todėl Pareiškėjas buvo atleistas iš darbo pagal Darbo kodekso 57 str. 1 d. 1 p. (kai darbuotojo atliekama darbo funkcija darbdaviui tampa pertekline dėl darbo organizavimo pakeitimų ar kitų priežasčių, susijusių su darbdavio veikla) ir, be kita ko, Pareiškėjas buvo vienintelis darbuotojas Įstaigoje atleistas dėl vykdytos reorganizacijos pagal Darbo kodekso 57 str. 1 d. 1 p. Naujos meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybės su priskirtomis labai panašiomis funkcijomis, kurias vykdė vyriausiasis dirigentas, įsteigimas patvirtina faktą, kad vyriausiojo dirigento funkcija Įstaigoje nėra perteklinė.

Nustatytas reikalavimas pretendentui į meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigas turėti magistro kvalifikacinį laipsnį su dirigavimo specializacija, kai pati pareigybė savo paskirtimi fokusuojasi į administravimo funkcijų vykdymą ir nesiskiria nuo faktiškai vykdytų vyriausiojo dirigento funkcijų (Pareiškėjo vykdytų), yra daugiau dirbtinis nei realus; naujo darbuotojo priėmimas į naujai įsteigtas pareigas bei pačios Įstaigos išankstinis nusistatymas steigti naują meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigybę, net nesvarstant galimybės į šias pareigas iš karto priimti Pareiškėją (neįvertinus jo turimos faktinės kvalifikacijos), ir visų Pareiškėjui nepalankių pertvarkų organizavimas Pareiškėjo ligos metu pakankamai aiškiai atspindi Įstaigos nenorą leisti Pareiškėjui užimti meno vadovo-vyriausiojo dirigento pareigas; taip pat reikalavimai pateikti kvalifikaciją patvirtinančius dokumentus Pareiškėjo ligos laikotarpiu rodo pagarbos Pareiškėjo teisėtiems interesams trūkumą.

Todėl darytina išvada, kad, Pareiškėjui nurodžius aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl tiesioginės diskriminacijos socialinės padėties pagrindu buvimo darbo santykių srityje, kas pasireiškė darbdavio taikytu Pareiškėjo atleidimu iš darbo dėl jo socialinės padėties, Įstaiga tinkamai neįvykdė įrodinėjimo pareigos ir nepateikė pagrįstų įrodymų, kad lygių galimybių principas nebuvo pažeistas.

Atlikus skundo tyrimą, remiantis pateiktais paaiškinimais, surinktais įrodymais, gautais dokumentais, konstatuotina, kad Įstaiga netinkamai įvykdė Lygių galimybių įstatymo 7 str. 4 punkte įtvirtintą darbdavio pareigą naudoti vienodus atleidimo iš darbo kriterijus nepaisant socialinės padėties.

Dėl pirmiau nurodytų priežasčių, vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 14 str., 29 str. 2 d. 6 p.,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Įspėti Įstaigą dėl Lygių galimybių įstatymo 10 straipsnio pažeidimo.
2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją ir Įstaigos vadovą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Birute Sabatauskaitė